

ЗЕМЉА У КОЈОЈ НЕМА МЕСТА ЗА ДЕЦУ

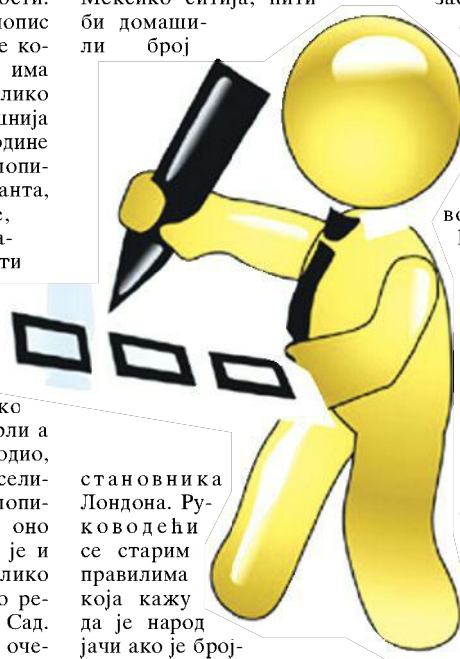
Ко заступа нерођене?

Делимични резултати пописа становништва који су објављени пре неколико дана изазивају буру коментара које дају стручњаци различитих профила, потпуни лаици и, коначно (а они су некако и најгласнији) функционери различитих политичких странака.

Још пре него што је попис започет било је јасно да ће његови резултати бити под оштрим оком и јаком лупом јавности. Највећа дилема на коју је попис требао да одговори била је колико уопште ова држава има становника, односно за колико душа је ова земља сиромашнија него што је била 2002. године када су оне последњи пут пописиване. (Она друга варијанта, да нас има више него пре, наравно, никоме није ни падла на памет.) И, ето, статистици су брзо сабрали папире и на светло дана изашли са цифром од готово 380.000 људи мање него што је у Србији било пре само девет година. Око 300.000 је оних који су умрли а нико се наместо њих није родио, остало су људи који су се иселили (а број оних који нису пописани није познат). Дакле, оно што је чекано - дочекано је и сад смо барем начисто колико нас је нестало - пластично речено - фали нам један Нови Сад. Неки ће рећи „само“ јер су очекивали да нас је још мање, други ће сматрати да је то превише, али цифре су цифре и није им битно да ли некоме допадају.

И шта сад, питање је право. Становништво Србије, без обзира које је националности (колико ког народа има сазнаћемо тек до године), нестаје - умире или, ако је млађе и образованије, бежи у друге државе које ну-

де више (читај: бољи живот). Ако се ништа не предузме мањак људи ће се и даље повећавати а ни сада наш број није импозантан - сви становници Србије не би могли да напуне предграђе Токија, Пекинга или Мексико ситија, нити би домашини број

становника Лондона. Рукводећи се старим правилима која кажу да је народ јачи ако је бројнији, сви држе здраво за готово да Србија мора да има пуно, пуно више становника - а повећање броја људи постиже се зна се већ како. Али поменуто правило је старо и очито не важи у ова шугава и смутна времена. Некада давно, у бившој СФРЈ, током седамдесетих прошлог века, запажен је тренд пада наталитета и тада су демографи

то тумачили повећањем стандарда, променама начина живота, урбанизацијом. Све се сводило на тезу да почињемо да следимо тренд развијених земаља у којима има све мање деце. Велики наталитет био је одлика заосталих и сиромашних земаља и народа. Југославија се дакле развијала, постајала богатија и успешнија а то је радовало политичаре и обичан свет. Деце је, истина, било мање али су се и даље рађала. Просперитет дакле доноси леп и лак живот мада има и своју цену. Власт се декларативно залагала за повећање броја деце али је „просвећени“ свет тај задатак одлагао за своје позније године (пошто се наужива у животу, изгради каријера, пропутује свет) или га несебично препуштао сиротињи којој је прављење деце једина забава.

Благостање је потрајало још двадесетак година (наталитет је падао) а онда су дошли ратови и санкције, општа бежанија, распад државе и ненародни режими, па је о деци је мало ко мислио. Зато данас имамо, односно немамо толико становника. Сиротиња је одбила да прави нову сиротињу јер ни себе није могла да искрани, смести у куће и испланира свој живот. Политичари су, с времена на време, позивали на повећање наталитета као патриотску обавезу али биће да патриотизам (реализовани, а не декларативни) више није на цени. Данас

смо (као и увек) у парадоксалној ситуацији - наталитет нам је као у развијеним земљама а ми смо све ближи онима које смо звали заосталима. Сви јуре за модерним животом, медији продају западне моделе успешних каријера, богатства, вечне младости, хедонизма и нарцизма, а наши млади све то гутају отворених очију. У шареним сликама богатства, родитељи и деца се ретко појављују. Капитализам, са своје стране и по својој логици, диктира услове - послодавцима не требају будуће труднице нити мајке које имају болешљиву децу. Младе жене грабе све прилике да буду самосталне и успешне а у тој улози нема места за пелене. Можда би таква рола „ишла“ ако би се могла плаћати дадиља, али одакле пара? Апеловање на борбу против беле куге никоме не успева, ни политичарима, ни Цркви, ни невладиним организацијама.

Кад нема свести о проблему, нема ни државно-друштвеног консензуса о опстанку и развоју Србије, нема ни планова па ни реализације

Речју, на низбрдици смо али нема ко да јуначки потегне и - зајачи суноврат.

Наравно, сада се напрасно у устима многих појављује синтагма „демографска политика“. Само што изгледа да нико не зна шта то значи. Демографска политика се гради деценијама, током живота више нараштаја - под условом да постоји тзв. консензус свих државних и дру-

штвених снага о њој. Пошто код нас нема озбиљне државе нема ни овакве политике. Повећање наталитета, опет, није издвојен циљ јер, како каже наш народ – родило се, треба га љуљати. Дакле, треба деци обезбедити ефикасну здравствену заштиту, јаслице, обданишта, па их школовати, обезбедити им посао да би могла да заснују породицу и изроде следећу генерацију задовољних становника државе. Демографска политика јесте и државна политика о јачању друштва и то на дуге стазе. А о свему томе у земљи Србији нема ни помена, ни планова, ни воље. Демократска власт понаша се као и оне недемократске пре ње – кад је прозову или кад је пригодно пуно прича али - не ради ништа. Кад нема свести о проблему, нема ни државно-друштвеног консензуса о опстанку и развоју Србије, нема ни планова па ни реализације.

Држава сматра да је рађање детета проблем родитеља, по принципу „што су га правили ако не могу да га издржавају“? Код нас се демографска политика у пракси своди само на давање пара у виду једнократне помоћи за рођење детета; надаље је „сналазите се како знате и умет“, чекајте на упражњено место у јаслицама, плаћајте децију опрему са порезом, итд. За

нешто више демографске политике су потребне паре - којих нема.

Уколико држава (сасвим хипотетички) реши да улаже у нове нараштаје мораће да смањи давања онима који су већ сада живи и имају своје потребе. Питање је коме скресати примања? Пензионерима? Здравству? Војсци? Полицији? Државној администрацији? Свако прозван ће имати аргументе у своју корист, потегнуће своје политичке, рођачке, земљачке и остале везе како не би био ускраћен за паре које су му буџетом додељене. Само нерођену децу нема ко да заступа и брани. И онда смо ту где смо - родитељство није атрактивно младима који би да проживе као сав нормалан свет, држава нема чиме да их „подмити“, нас је све мање, све смо старији и круг је затворен, рингшипил се врти и са њега често падају покојници, а ретко ко се на њега пење. Они који се возе би да им буде што лепше, да се не одричу ничега, сиротиња би да живи боље (ваљда на то има право?), богати да имају још више (иако то што имају не могу за живота да потроше) и ...

Некада давно један римски владар је прогласио: после мене - потоп. И би тако, моћни Рим је нестао. Истина, требало му је пар стотина година али је нестао са лица земље и преселио се у историју. Србија је мајушна земља са шаком поданика. Колико ће њој требати да нестане и пресели се у легенду или причу страве и ужаса?

Илија Бакић